

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Diluuntur argumenta, quibus probatur lumen gloriæ superuacaneum esse.
c. 8.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

1. Cor. 13.

Augustin.

38

nunc Deum per fidem, nondum vero intuemur ipsius faciem, & formam, hoc est, essentiam, & naturam, sicut etiam dixerat: *Tunc autem facie ad faciem*: & quamvis ibi non utatur nomine Græco *ἴδω*, sed *πρόσωπον*, idem tamen omnino sensus est. Sic videtur locus Augustin. in Psalm. 91. in principio cum ait, *Credentes in eum, quem non videmus*, ut gaudeamus, cum viderimus, *fidei nostræ succedat species lucis eius*, per speciem iuxta phrasim Apostoli intelligens ipsam faciem, seu formam, hoc est essentiam Dei, non similitudinem aliquam.

CAPVT VIII.

Diluantur argumenta, quibus probatur, lumen gloriæ superuacuum esse.

Obicit Durand.

39

Nihil aliud in hac questione videtur superesse, quam, ut diluamus duo argumenta, quibus probari potest, habitum luminis superfluum esse. Vnum est Durand. in 4. d. 49. q. 2. num. 21. & 22. in hunc modum: si lumen gloriæ necessarium est, ut intellectum reddat efficacem, id debet præstare vno ex duobus modis: aut intendendo virtutem naturalem intellectus, aut concurrendo cum illo, & ipsum adiuuando ad modum partialis agentis; sicut duo trahentes nauim se inuicem iuuant: sed neutro modo id fieri potest, ergo superuacuum est lumen: priori quidem modo id fieri nequit, tum quia intellectus noster non suscipit magis, & minus secundum intensiorem, & remissionem; præsertim, cum sit propria passio animæ: tum etiam quoniam si lumen intenderet intellectum, aut seipso intenderet formaliter, sicut vnus gradus caloris intendit alium; aut aliquo effectu à se producto, sicut Sol producit gradum aliquem caloris, præcedentem intendit, sed non potest seipso formaliter; quia lumen est alterius rationis, quam intellectus: non effectu aliquo producto; quia lumen in intellectu non producit gradum alium intellectus: ergo lumen gloriæ non tribuit virtutem intellectui priori illo modo, neque posteriori: nam si habitus luminis, & intellectus haberent locum vnus agentis, quilibet per se sufficeret ad eliciendam visionem: tamen non tam perfecte quam vterque simul: duo enim trahentes nauim ita complent vnum principium, ut quilibet per se aliquid in nauim posset efficere saltem impetum imprimendo: sic ergo intellectus per se posset visionem aliquam Dei habere, licet remissam, & minus perfectam, quam cum lumine, quod videtur absurdum.

Quod si aliquis dicat, neutro modo lumen cum intellectu comparari, sed illud esse necessarium, sicut lumen in oculo corporis ad videndum colorem; obstat ratio. Quia lumen corporeum non est necessarium ex parte obiecti, nec ex parte visus, aliqua enim in tenebris videntur: sed ex parte medij, ut per illud species rei visibilis transmittantur ad visum: hac vero ratione non videtur necessarium lumen gloriæ intellectui.

Solutur argumentum Durand.

Respondeo non requiri lumen priori illo modo, neque sicut lumen corporeum ad visionem corporealem, sed posteriori modo: ex lumine enim & intellectu fit vnum integrum principium visionis: quare lumine ipso victus, & efficacitas intellectus ad videndum Deum completur: sed non se habent lumen, & intellectus ad visionem, sicut duo trahentes nauim ad illam. Bifariam enim duo agentia ad eundem effectum conuenire possunt:

vno modo secundum eandem prorsus rationem in ipso effectu, quo pacto duo trahentes nauim, & duo ignes comburentes cōeuntur: vtrique enim agenti in effectu producto eadem ratio, & generica, & specifica responderet, hoc est secundum eandem rationem ab vtroque effectus procedit: & hoc modo non se habent intellectus & lumen; hæc enim agentia talis naturæ sunt, ut vnum quodque per se possit eundem effectum secundum eandem omnino rationem genericam, & specificam producere: tamen intra eandem rationem minus perfectum: idcirco quilibet ignis per se potest comburere: quilibet etiam trahens nauim potest ipsam trahere, vel ipsi impetum aliquem imprimere: at intellectus per se, aut lumen per se nihil omnino possunt in clarum Dei visionem.

Altero modo duo agentia ad eundem effectum vniuntur inuicem ordinata, ita ut in effectu eadem ratio ipsis non respondeat: non quod aliqua entitas effectus vni tribuatur, alio vero alteri: sed quia effectus talis naturæ procedit, ut vni esset à tali agente, non fieret talis naturæ & rationis, & hoc modo referuntur intellectus, & lumen ad visionem, sicut intellectus, & species talis obiecti ad cognitionem illius: ita enim à duobus nascitur visio, seu cognitio talis obiecti ut ea non esset intellectio, nisi fieret ab intellectu, neque esset talis obiecti, nisi esset à lumine, vel specie illius, ab hac enim determinatur virtus intellectus, & completur, ut huius potius obiecti, quam alterius eliciat visionem, ut c3. probatum est. Quocirca neutra causa quidquam potest operari, eo quod neutri complete respondeat effectus secundum omnem rationem genericam, & specificam. Huius rei habemus appositissimum exemplum in intellectu, & specie, ad quamvis intellectionem, quæ hoc modo necessario inter se comparantur.

Verum quia Durandus in vniuersum negat species intelligibiles in nostro intellectu, contra ipsum seruiat aliud exemplum de habitu charitatis, quem ipse non negat in voluntate; ita enim cum ea est principium dilectionis Dei, ut nec voluntas per se, nec habitus quidquam illius possit, quoniam dilectio Dei secundum quod dilectio est, exit à voluntate; quatenus vero Dei est, ab habitu charitatis determinante ipsam ad hoc potius obiectum, quam ad aliud, procedit.

Alterum argumentum est huiusmodi, inter facultatem cognoscentem & obiectum debet esse conuenientia, quod si facultas secundum se non satis sit obiecto accommodata, sed indigeat aliqua qualitate, ut circa illud operetur, opus est, ut saltem ea qualitate addita conuenientiam habeat cum illo, alioquin frustra adderetur qualitas illa; posito autem lumine gloriæ in intellectu, adhuc non est proportio & conuenientia illius cum Deo; ergo ad eliciendam visionem Dei frustra ponitur lumen; porro non esse proportionem inter intellectum, & Deum, etiam addito lumine gloriæ, patet, quia adhuc intellectus manet intra limites entis finiti, Deus autem infinitus est, & finiti ad infinitum nulla est proportio. Hoc eodem fere modo, arguit Durandus hoc argumento; si lumen gloriæ necessarium esset in intellectu, ad hoc esset, ut ipsum intellectum æquater obiecto; sed hoc nulla ratione lumen præstare potest; intellectus enim adhuc cum lumine finitus manet, Deus autem infinitus, ergo lumen frustra ponitur.

Ad

Quomodo intellectus & lumen se habeant resp. ad visionem.

40

41

Solutio.

Ad hoc argumentum ex doctrina tradita disput. 37. c. 3. & disput. 40. cap. 2. respondetur, inter obiectum, & facultatem cognoscentem, vel etiam appetentem debere esse proportionem, & aequalitatem quandam, non arithmeticam, & quantitatis, vel per modum quantitatis (hæc enim inter finitum & infinitum secundum essentiam esse nequit) sed debere esse aequalitatem, & proportionem in ratione obiecti, & potentia, ita ut obiectum intra latitudinem contineatur obiecti adæquati illius potentia, & ipsius potentia efficacitas circa illud completa sit: sic autem se habet Deus cum intellectu creato; continetur enim sub ratione entis, quod est obiectum adæquatum intellectus: deinde intellectus efficacitas completur virtute luminis gloriæ infusi, ut hæcenus in hac disput. & præcedentibus probatum est.

Thomas.
Tertius.
Solutio.
Capitulum.
43
Causa.

Hanc doctrinam tradit S. Th. 3. contra gent. c. 5. q. 4. ad 5. rationem, & Tertius sibi. & a. 1. huius q. ad 4. Scotus in 4. d. 49. q. vi. S. Respondeo in medio, Capreolus q. 4. art. 3. ad 3. Scoti contra primam conclusionem, & videtur esse Caietani in hoc art. 5. ad 1. Durandi, cum asserit, lumen gloriæ ponendum esse, non ut potentia æquetur obiecto secundum perfectionem eam augendo, sed ne excellentia obiecti impediatur efficacitatem potentia; hoc est, ut reddat intellectum efficacem ad videndum Deum, quod est, constituere intellectum in debita proportionem potentia cum suo obiecto.

DISPUT. XLIV.

Utrum lumen gloriæ possit fieri naturale alicui creaturæ.

Id minime fieri posse, cap. 1.

Visionem ipsam Dei connaturalem esse intellectui prædicto lumine gloriæ, cap. 2.

CAP. I.

Id minime fieri posse.

Dubium
modum
dicitur
supernaturalis.

Scholastici communiter appellant lumen gloriæ formam supernaturalem, hoc est, supernaturæ creatæ perfectionem propriam: sed cum supernaturale aliquid bifariam dicatur, ut disput. 114. cap. 3. ostendimus, unum supernaturale secundum suam substantiam, quod suapte natura super perfectionem cuiuscunque naturæ creatæ est, & nulli ex principiis propriis convenit: alterum vero solum ex parte efficientis, quod extra naturalem, & communem ordinem rerum efficitur, ut restitutio visus cæco: hic non erit nobis disputandum, quomodo lumen gloriæ sit supernaturale, ex ijs enim, quæ in ea disput. dicimus, facile constabit, quidnam in hac re sentiendum sit: ergo solum hic explicandum erit, an lumen gloriæ, quod hic supponimus esse supernaturale ordinis, secundum substantiam, & naturam suam, possit alicui intellectui creato fieri naturale.

Veritas
S. Thom.
capitulum.

S. Thom. in art. 3. ad 3. plane docet, formam hanc non posse alicui intellectui creato fieri naturalem, quod perinde est, ac si diceret, nullum intellectum creatum ex principiis suæ naturæ solum, vel ex perfectione sibi naturaliter debita posse Deum videre, sed ad hoc indigere perfectione aliqua sibi super suam naturam addita, quale est lumen gloriæ. De ijs autem intellectibus, qui creati iam sunt siue hominum, siue Angelorum probatur. Si enim creatura aliqua natura sua Deum videre posset, suapte natura posset esse beata, at hoc fieri nequit:

Vázquez, in 1. part. Tomus 1.

nam eo ipso quod aliqua est natura creata, non potest non esse peccabilis, ut infra disput. 231. probabitur, & ideo indiget gratia Dei, ut à peccato liberetur, in filiam Dei adoptetur, & hæres beatitudinis constituatur, ac proinde nulla erit suapte natura beata: imò vero nullam esse veram beatitudinem naturalem creaturæ rationalis ibi ostendemus.

Quamvis autem in Clementina *Ad nostram* de hæreticis de solo humano intellectu definitum sit indigere lumine gloriæ ad videndum Deum, eadem mihi videtur ratio de Angelis: quare perperam Maior in 4. disput. 49. q. 4. in fine asserit certum non esse, an sit aliquis Angelus à Deo productus, vel produci possit, qui suapte natura possit Deum videre sine lumine aliquo superiori. Decipitur itaque Maior, primum quoniam si Angeli suapte natura videre possent Deum, possent etiam sua natura esse beati, atque ita gratia Dei ad beatitudinis consecutionem non indigerent. Deinde quia non videtur maior ratio de intellectu Angeli creati, aut alterius qui creati possit, quam de intellectu hominis, ut propria virtute Deum videre valeat: cum semper intellectus maneat intra limites creaturæ finitæ, & Deus infinitus sit secundum essentiam.

Maior.

Porro curiosi quidam Theologi plus æquo de rebus inquirentes, dubitant, an saltem aliqua natura rationalis creati possit, quæ sit etiam supernaturalis ordinis, ac proinde ei lumen gloriæ fiat naturale. Sed nescio, qua ratione hoc queratur: cum ratio supernaturalis, si recte consideretur, solum possit accidentariæ formæ convenire, non substantiæ creatæ. Nam substantia creata aut dicitur supernaturalis, quia est superior alia substantia, & sic innumeræ essent substantiæ supernaturales, aut quia à solo Deo producit per creationem, & ita omnes animæ, & Angeli essent supernaturales ordinis: quod nullus dicere audebit: superest igitur, ut soli formæ accidentariæ creatæ ratio supernaturalis conveniat: cum enim hæc forma sit perfectio substantiæ creatæ, quæ dicitur res naturalis, tunc dicitur supernaturalis, quando eam perficit supra id, quod ipsa, vel alia creata substantia ex suis principiis, & constitutione naturali postulat; ut infra disput. 214. cap. 2. latius explicabitur, ubi etiam ostendimus ex Caiet. doctrinam in hoc art. 5. circa solutionem 3. contra Scotum in 1. q. prologi & in 4. d. 49. q. 8. naturale, & supernaturale in formis non solum esse sumendum ex ordine ad causam hoc aut illo modo operantem, sed ex formis in se ipsis consideratis: quædam enim naturales dicuntur, quia perficiunt aliquam substantiam ex principiis & propria illius constitutione, alia vero supernaturales, quæ nullam substantiam hoc modo perficiunt.

Solutio.

Caietani.

Dicunt aliqui, substantiam supernaturalem ideo produci, quia potest esse aliqua eiusdem ordinis cum Deo, sed nullo modo explicare possunt, quomodo sit eiusdem ordinis cum Deo & contra eos hoc argumentum fieri potest. Quantumvis illa substantia sit spiritualis, & sit eiusdem ordinis cum Deo, debet esse rationalis, sed nulla creatura potest produci, quæ non possit peccare, ergo nulla potest produci supernaturalis: nam si creatura peccare potest, & dampnari, quomodo erit eiusdem ordinis cum Deo? creati autem non posse naturam aliquam, quæ peccare non possit, probandum est, ex doctrina Patrum, & ratione infra disput. 231.